

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-методичний відділ**

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою
Хмельницького національного
університету

Протокол від 20.06.2022 №9

Голова ІМР

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
РІЗНИХ РІВНІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
У ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Уклад.: Бегняк В.І.
Любохинець Л.С.

Хмельницький

Зміст

	С.
Вступ	3
1 Загальні відомості	3
2 Структура і зміст освітньої програми	9
2.1 Зміст освітньої програми	9
2.2 Формування переліку освітніх компонентів	12
2.3 Атестація здобувачів вищої освіти	13
2.4 Система забезпечення якості вищої освіти в університеті	13
2.5 Формування матриць відповідності освітньої програми	14
3 Додаткова інформація до деяких розділів освітньої програми	16
Перелік використаних джерел	26
Додатки	27
А Послідовність дій із започаткування нової освітньої програми	27
Б Заявка-обґрунтування	30
В Таблиця пропозицій до проєкту освітньої програми	31
Г Перелік документів для отримання ліцензії	32
Д Зразок освітньої програми	33
Е Зразок Опису навчальної дисципліни	44
Ж Перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою для вільного вибору здобувачам вищої освіти	46
И Механізм визначення компонентів освітньої програми	47
К Приклади структурно-логічних схем	48

Вступ

Введення у дію Міністерством освіти і науки України (МОНУ) стандартів вищої освіти нового покоління вимагає від випускових кафедр приведення у відповідність документації з організації освітнього процесу у Хмельницькому національному університеті (далі – Університет), зокрема: освітньо-професійних / освітньо-наукових (далі – освітня програма), навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін, сілабусів тощо та їх методичного забезпечення.

Формування і реалізація освітніх програм є важливим завданням освітньої діяльності Університету, а їх акредитація – одним із ключових елементів забезпечення якості вищої освіти в Університеті. Обсяг і складність робіт, пов'язаних із проектуванням освітніх програм та інших документів з організації освітнього процесу у відповідності до нових підходів студентоцентрованого навчання, ставлять високі вимоги до їх розробників – гарантів, членів проєктних груп, науково-педагогічних та інших працівників Університету.

Методичні рекомендації до розроблення освітніх програм підготовки фахівців різних рівнів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (далі – Методичні рекомендації) пропонуються навчально-методичним відділом Університету для заступників деканів з навчально-методичної роботи, завідувачів випускових кафедр, гарантів освітніх програм, керівників і членів проєктних груп та інших працівників для практичного користування при проектуванні освітніх програм у контексті стандартів вищої освіти спеціальностей нового покоління (далі – Стандарт). Методичні рекомендації пропонують методологічні підходи до визначення змісту освітньої програми, переліку її компонентів (навчальні дисципліни, курсові проєкти (роботи), практики, кваліфікаційні роботи тощо) відповідно до нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, встановленого Стандартом і сформульованого у термінах результатів навчання, формулювання результатів навчання на рівні навчальної дисципліни, а також складання її опису.

1 Загальні відомості

Освітня програма підготовки фахівців розробляється за *ліцензованими (акредитованими)* в Університеті спеціальностями і є нормативним документом, що регламентує нормативний зміст загальної та професійної підготовки фахівців певного рівня вищої освіти згідно зі *стандартом* вищої освіти за відповідною спеціальністю.

В Університеті здійснюється підготовка за такими видами освітніх програм:

- *освітньо-професійна* програма – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти та другий (магістерський) рівень (практичний профіль);
- *освітньо-наукова* програма – другий (магістерський) рівень вищої освіти (академічний профіль) та третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти;
- *наукова* програма – науковий рівень вищої освіти.

Успішне виконання певної освітньої / наукової програми є підставою для присудження здобувачу вищої освіти відповідного *ступеня* вищої освіти, зокрема: бакалавра, магістра, доктора філософії або доктора наук [2].

Освітні програми розробляються проєктними групами відповідних кафедр на основі Стандарту з урахуванням місії Університету і потреб ринку праці та суспільства, розглядаються кафедрами і вченими радами відповідних факультетів, проходять процедуру громадського обговорення із залученням зацікавлених сторін

(представників стейкхолдерів), затверджуються Вченою радою університету і вводяться у дію наказом ректора. За відсутності затвердженого Стандарту освітня програма розробляється на основі *проекту* цього Стандарту або на основі Національної рамки кваліфікацій [5]. Після затвердження і введення у дію Стандарту освітня програма підлягає перегляду і затвердженню Вченою радою університету в установленому порядку.

Стандарт визначає такі вимоги до освітньої програми (стаття 10 Закону України «Про вищу освіту» [2]):

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття певного ступеня вищої освіти;
- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;
- перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм (у стандартах магістра та доктора філософії);
- вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

У рамках ліцензованої спеціальності кафедра може запроваджувати підготовку фахівців з однієї чи кількох *спеціалізацій*, для чого розробляються профільні освітні програми [16]. Назви таких програм можуть збігатися із назвами спеціальностей. Однак слід пам'ятати, що:

а) встановлений пунктом III (абзац 3) Стандарту вищої освіти *мінімальний* обсяг освітньої програми має бути *спрямований* на забезпечення встановлених Стандартом загальних і фахових компетентностей та нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання за певною спеціальністю і складати її *обов'язкову* частину;

б) при запровадженні у рамках однієї спеціальності кількох освітніх програм (спеціалізацій) обсяг та нормативний зміст їх *обов'язкової* частини має бути для них *спільним* та забезпечувати виконання підпункту (а). Лише за умови успішного засвоєння нормативного змісту, визначеного Стандартом для певної спеціальності, випускнику може бути присвоєна освітня кваліфікація за цією спеціальністю.

Кафедри мають право створювати окремі освітні програми в рамках однієї спеціальності, а також міждисциплінарні освітні програми.

Освітні програми у межах *однієї* спеціальності мають забезпечувати реалізацію:

- *стандартизованих* компетентностей та результатів навчання, визначених *Стандартом* для певної спеціальності;
- *додаткових* компетентностей та результатів навчання предметної спеціальності / спеціалізації, визначених стандартом та освітньою програмою.

При складанні освітніх програм з галузей знань «01 Освіта / Педагогіка» та «03 Гуманітарні науки» слід враховувати, що:

- *перелік* предметних спеціальностей за спеціальністю 014 «Середня освіта» та спеціалізацій за спеціальністю 015 «Професійна освіта регламентується наказом МОН України від 11.11.2022 № 1006 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей-

тей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти»;

- *перелік* спеціалізацій за спеціальністю 035 «Філологія» – наказ МОН України 25.05.2016 № 567 «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 035 «Філологія», за якими здійснюється формування та розміщення державного замовлення» (*Перелік в редакції Наказів Міністерства освіти і науки № 1293 від 20.09.2017, № 353 від 12.04.2018*}).

Освітня програма спеціалізації повинна забезпечувати виконання нормативного змісту стандарту вищої освіти за спеціальністю у повному обсязі.

Вибіркова частина освітньої програми, яка представляється переліком навчальних дисциплін загальної та фахової підготовки, має передбачати можливість для здобувача вищої освіти сформувати індивідуальну траєкторію навчання, вибрати певний профіль, набути додаткові компетентності, необхідні для певної професії / спеціалізації, тощо. Процедура вибору навчальних дисциплін представлена у «Положенні про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у ХНУ», розміщеного на веб-сайті університету (*тут і далі* – положення, що регулюють організацію освітньої діяльності в Університеті, розміщені на вебсайті Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «**Положення**», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Назви освітніх програм мають мати ознаки (ключові слова) назви відповідної спеціальності (предметної спеціальності, спеціалізації). При цьому необхідно уникати конфлікту назв, зокрема, не використовувати повністю або частково назви інших галузей знань та спеціальностей, включаючи застарілі назви спеціальностей, характерних для них професій і професійних назв робіт тощо. Використання однакових чи практично однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями **є неприпустимим**.

Міждисциплінарні освітні (наукові) програми можуть створюватися на **другому** (магістерському) та **третьому** (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти за двома або трьома спеціальностями, що належать до однієї або різних галузей знань (наказ МОН України від 01.02.2021 № 128). Програма вважається міждисциплінарною, якщо вона передбачає опанування знань, що знаходяться на межі (стику) галузей знань, спеціальностей та / або належать до кількох спеціальностей, які визначають її предметну область, а обсяг освітніх компонентів з кожної спеціальності в кредитах ЄКТС є приблизно однаковий. У назві **міждисциплінарної** освітньої програми має бути чітко артикульована перша спеціальність або кваліфікація [16].

Започаткування підготовки кафедрою фахівців різних рівнів вищої освіти за новою спеціальністю / освітньою програмою може бути ініційоване: науково-педагогічними працівниками кафедри; керівництвом факультету чи університету; працедавцями; органами студентського самоврядування тощо.

Для реалізації ініціативи щодо започаткування підготовки фахівців за новою спеціальністю / освітньою програмою відповідна кафедра створює ініціативну групу для проведення аналізу актуальності і оцінювання наявності необхідних ресурсів для її реалізації, встановлення суспільної потреби в освітній програмі, її унікальності та потенціалу шляхом консультацій із стейкхолдерами,

з'ясування можливостей виконання основних умов її запровадження (додаток А). Ініціативна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому освітньої програми, аналіз ринку праці, на який зорієнтована нова освітня програма, перспектив майбутнього працевлаштування потенційних випускників з урахуванням потреб регіональних та національних ринків праці.

Ініціативна група, виходячи з прогнозованої структури освітньої програми, з урахуванням Ліцензійних умов та консультацій з відповідними структурними підрозділами та службами Університету, здійснює попереднє загальне оцінювання достатності наявних ресурсів (кадрових, матеріальних, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби у залученні зовнішніх ресурсів.

Після завершення аналітичного етапу ініціативна група кафедри звертається до Вченої ради університету з пропозицією щодо започаткування підготовки фахівців за **новою** освітньою програмою у межах **ліцензованої / акредитованої** в Університеті спеціальності у такому порядку (додаток А):

- складання **Заявки-обґрунтування** (додаток Б) на створення нової освітньої програми підготовки фахівців з певної спеціальності, розгляд її на вченій раді факультету і подання на розгляд Постійної комісії з організації освітнього процесу Вченої ради університету (далі – Постійна комісія);

- розгляд Постійною комісією Заявки-обґрунтування та пропозицій вченої ради факультету і встановлення доцільності щодо започаткування та спроможності кафедри здійснювати підготовку фахівців за запропонованою освітньою програмою / спеціальністю відповідно до Ліцензійних умов;

- подання Головою Постійної комісії на розгляд Вченої ради університету пропозицій щодо започаткування підготовки кафедрою фахівців за заявленою освітньою програмою;

- розгляд питання Вченою радою університету і прийняття рішення щодо **започаткування** підготовки кафедрою фахівців за заявленою освітньою програмою;

- за умови прийняття Вченою радою позитивного рішення кафедра і деканат відповідного факультету вносять Ученому секретарю Вченої ради університету пропозиції щодо кандидатур та складу проєктної групи, її керівника / гаранта освітньої програми (кадрові вимоги до керівника проєктної групи / гаранта освітньої програми та членів проєктних груп мають відповідати Ліцензійним умовам, затвердженим постановою Кабміну України від 30.12.2015 № 1187 у редакції постанови КМУ від 10.05.2019 № 347 [17]). Учений секретар Вченої ради університету подає ректору проєкт наказу про створення проєктної групи;

- розроблення проєктною групою, склад якої затверджений наказом ректора, проєкту освітньої програми з додатками (навчальний план, перелік дисциплін, що пропонуються здобувачам вищої освіти для вибору, описи навчальних дисциплін) та організація процедури її внутрішнього рецензування із залученням представників зацікавлених сторін, зокрема не менше двох рецензентів із: провідних викладачів відповідної кафедри університету / закладів-партнерів / представників роботодавців / представників органів студентського самоврядування тощо;

- подання проєкту освітньої програми із врахованими зауваженнями та пропозиціями рецензентів до інформаційно-комп'ютерного центру для оприлюднення його на веб-сайті Університету на громадське обговорення (*не пізніше* як за один місяць до розгляду на Вченій раді університету);

- опрацювання остаточної редакції проєкту освітньої програми з урахуванням пропозицій та зауважень, що надійшли від учасників громадського обговорення, формування таблиці пропозицій (додаток В) і оприлюднення її на веб-сайті Університету (впродовж тижня після закінчення процесу обговорення). Подання оновленого проєкту освітньої програми з додатками для розгляду на засіданні вченої ради *факультету* та підготовки пропозицій для розгляду на засіданні Вченої ради *університету*;

- погодження схваленого вченою радою факультету проєкту освітньої програми (з додатками) з відділами Університету: навчальним, навчально-методичним, забезпечення якості вищої освіти, а освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії – додатково з відділом аспірантури та докторантури. Подання остаточного варіанту проєкту освітньої програми з додатками ученому секретарю Вченої ради *університету* для внесення до порядку денного чергового засідання Вченої ради університету на предмет її розгляду і затвердження.

Після прийняття Вченою радою позитивного рішення щодо затвердження освітньої програми і навчального плану їх підписує Голова Вченої ради, а підпис Голови скріплюється печаткою.

Затвержені Вченою радою університету освітня програма і навчальний план вводяться у дію наказом ректора з початку чергового навчального року. Освітня програма оприлюднюється на веб-сайті Університету;

У випадку **започаткування** провадження освітньої діяльності на відповідному **рівні** вищої освіти або за **ноюю** для Університету **спеціальністю**, або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, ініціативна (проєктна) група кафедри разом із **заявою** про отримання ліцензії готує **комплект** документів за переліком, встановленим пунктом 41 Ліцензійних умов (додаток Г).

Відповідно до пп.2 п. 41 Ліцензійних умов ініціативна (проєктна) група кафедри має підготувати **концепцію** освітньої діяльності на заявленому рівні вищої освіти, яка включає:

- перелік освітніх програм за спеціальностями із зазначенням освітніх компонентів для кожної освітньої програми, спрямованих на досягнення передбачених такими програмами результатів навчання (у разі **започаткування** освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти); тільки перелік освітніх програм за спеціальностями (у разі **розширення** провадження освітньої діяльності (збільшення ліцензованого обсягу) на певному рівні вищої освіти);

- інформацію про відповідність Стандарту вищої освіти відповідного рівня та / або професійному стандарту, відповідно до яких здобувач ліцензії (ліцензіат) планує провадити освітню діяльність.

За умови отримання Університетом **ліцензії** на провадження освітньої діяльності за заявленою спеціальністю кафедра / деканат певного факультету можуть вносити пропозицію щодо **започаткування** підготовки здобувачів вищої освіти за певною освітньою програмою в межах ліцензованого обсягу **заявленої** спеціальності за процедурою і у порядку, наведеними вище.

Порядок та процедура реалізації, моніторингу та перегляду освітніх програм викладені у «Положенні про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти

у ХНУ» (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика «Освітні програми»).

Освітня програма з додатками розробляється як окремий документ в електронній та паперовій формі. Повний комплект документів в оригіналі (освітня програма (додаток Д), описи навчальних дисциплін (додатки Е1, Е2), перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою для вільного вибору здобувачам вищої освіти (додаток Ж) та навчальний план) зберігається на випусковій кафедрі. Крім цього оригінали повного комплекту документів у паперовій та електронній формі подаються до навчально-методичного відділу для підготовки освітньої програми до оприлюднення на сайті університету та контролю процесу їх реалізації.

До навчального відділу подається оригінал затвердженого і скріпленого печаткою навчального плану та електронна версія переліку й описів навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою для вільного вибору здобувачам вищої освіти (для формування загальноуніверситетського Каталогу вибіркових дисциплін).

2 Структура і зміст освітньої програми

Структура освітньої програми та зміст її складових повинні відповідати «Методичним рекомендаціям щодо опису освітньої програми в контексті нових стандартів вищої освіти» [14], листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 №1/9-239 «Зразок освітньо-професійної програми для першого та другого рівнів вищої освіти» [18], наказу МОНУ від 01.06.2016 № 600 (у редакції наказу МОНУ від 30.04.2020 № 584) «Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти» [13] та Стандартів вищої освіти.

2.1 Зміст освітньої програми

Освітня програма містить такі складові (додаток Д):

- титульна сторінка: гриф затвердження Вченою радою університету; вихідні дані про освітню програму (вид, назва, рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, освітня кваліфікація); інформація про введення у дію освітньої програми та внесення змін;

- друга сторінка: інформація про кафедру, яка вносить освітню програму для розгляду, та протокол її засідання; інформація про склад проектної групи та гаранта освітньої програми (в т. ч. E-mail гаранта ОП); рішення вченої ради факультету (протокол номер, дата); погодження зі структурними підрозділами Університету (відділи: навчальний, навчально-методичний, забезпечення якості вищої освіти, аспірантури та докторантури (для докторів філософії));

- лист-погодження із керівниками підприємств, організацій, установ, які проводили попередню експертизу освітньої програми чи готували на неї рецензію, та іншими зацікавленими особами – стейкхолдерами (роботодавці, випускники, органи студентського самоврядування тощо);

- профіль програми (мета програми, перелік компетентностей і результатів навчання, визначених відповідним Стандартом, та перелік компетентностей і результатів навчання, визначених кафедрою (освітньою програмою), особливості викладання, оцінювання та ресурсного забезпечення, вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою тощо);

- перелік освітніх компонентів освітньої програми;

- опис форм атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

Зміст освітньої програми, крім професійної підготовки, має сприяти утвердженню української національної та громадянської ідентичності, вихованню патріотизму, формуванню оборонної свідомості» та забезпечувати формування у здобувачів вищої освіти ключових загальних компетентностей, що необхідні для їх самореалізації, зокрема:

- духовних і морально-етичних цінностей на рівні, який сприятиме їх інтеграції у суспільство та становленню активної громадянської позиції;
- комунікативної компетентності, культурної освіченості, здатності інтегруватися до національної і світової культури;
- набуття соціальних навичок (soft skills) відповідно до заявлених цілей освітньої програми;
- творчого підходу, ініціативності, здатності розв'язувати проблеми із застосуванням здобутих знань і навичок, працювати в команді, оцінювати ризики, здатності навчатися і оволодівати сучасними знаннями, бути критичним і самокритичним тощо.

Зміст освітньої програми, виходячи з її цілей та вимог Стандарту, проєктна група визначає у вигляді переліку освітніх компонентів, які мають забезпечити набуття здобувачем вищої освіти означених Стандартом компетентностей і досягнення ним програмних результатів навчання з певної спеціальності і рівня вищої освіти. При визначенні змісту освіти проєктна група має використовувати оптимальне поєднання гуманітарної та природничо-наукової складових вищої освіти, теоретичних і практичних компонентів, орієнтацію на інтегровані курси, вимоги професійних стандартів (за наявності) тощо.

За структурою освітня програма підготовки фахівців різних освітніх рівнів має складатися з обов'язкових і вибіркових освітніх компонентів, які утворюють її **обов'язкову** і **вибіркову** частини. У свою чергу, і обов'язкова і вибіркова частини програми складаються із двох циклів дисциплін: **загальної** підготовки і **професійної** підготовки.

Цикл **загальної** підготовки **обов'язкової** частини освітньої програми складають освітні компоненти, що забезпечують набуття здобувачами вищої освіти загальних компетентностей та досягнення ними результатів навчання, що відповідають **нормативному** змісту підготовки, визначеному Стандартом. До цього циклу відносяться дисципліни: гуманітарного та соціально-економічного спрямування; природничо-наукові; професійно-орієнтовані.

Цикл **професійної** підготовки **обов'язкової** частини освітньої програми складають освітні компоненти, що забезпечують набуття здобувачами вищої освіти спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, практичних навичок та досягнення ними результатів навчання, що відповідають **нормативному** змісту фахової підготовки, визначеному Стандартом для певної спеціальності (предметної спеціальності).

Вибіркова частина освітньої програми має надати можливість здобувачу вищої

освіти сформувати індивідуальну траєкторію навчання шляхом вибору навчальних дисциплін, що запропоновані кафедрами для вільного вибору, в *обсягах* встановлених Стандартом, освітньою програмою та навчальним планом. Загальний обсяг *вибіркової* частини освітньої програми для усіх рівнів вищої освіти відповідно до п. 15 статті 62 Закону України «Про вищу освіту» має становити *не менше* як 25 відсотків.

Вибіркова частина освітньої програми представляється проектною групою у вигляді переліку навчальних дисциплін загальної і спеціальної підготовки (додаток Ж), запропонованих кафедрами Університету здобувачам вищої освіти для вільного їх вибору у відповідних семестрах згідно із навчальним планом. Метою цих дисциплін є сприяння набуттю здобувачами вищої освіти компетентностей з окремих спеціалізацій, професій, що визначаються професійним стандартом, або поглибленню універсальних навичок дослідника, мовної підготовки тощо. Запропоновані кафедрами переліки, формуються у загальноуніверситетський Каталог вибірових дисциплін, який використовується здобувачем вищої освіти для формування індивідуального навчального плану на відповідний навчальний рік / семестр (веб-сайт Університету, сторінка «Навчання»).

Вибір здобувачем вищої освіти вибірових навчальних дисциплін має відповідати обсягу, встановленому деканатом у навчальному плані на відповідний семестр, і передувати процедурі формування його індивідуального навчального плану на відповідний семестр. Здобувач певного рівня вищої освіти має право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для *інших рівнів* вищої освіти / *освітніх програм*, за погодженням із деканами відповідних факультетів (детальніше у Положенні про порядок реалізації права здобувачів вищої освіти на вільний вибір навчальних дисциплін у ХНУ та Положенні про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ХНУ).

Звертаємо увагу на те, що відповідно до інструктивних документів НАЗЯВО загальні та фахові компетентності, результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та освітньою програмою, *вибірковими дисциплінами не забезпечуються*.

Обсяг освітньої програми з підготовки фахівців певного рівня вищої освіти визначається Законом України «Про вищу освіту» та конкретизується для кожної спеціальності у відповідному Стандарті.

2.2 Формування переліку освітніх компонентів

При формуванні другого розділу освітньої програми «**Перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність**» проектна група та Гарант освітньої програми мають керуватися загальним її обсягом, встановленим Стандартом для певного рівня вищої освіти, та вимогами до змісту освітніх програм, викладеними вище. На цьому етапі передбачаються такі види робіт:

- складання *переліку* освітніх компонентів освітньої програми, зокрема: визначення змісту навчальних дисциплін відповідно до програмних компетентностей та програмних результатів навчання; формулювання результатів навчання з кожної навчальної дисципліни, які мають бути зорієнтовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей і програмних результатів навчання (додаток И); визначення підходів, методів та технологій

викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення програмних загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей;

- визначення у межах загального обсягу освітньої програми, бюджету часу здобувача вищої освіти та, залежно від особливостей спеціальності / освітньої програми, **структури** та **обсягів** освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, необхідних для досягнення програмних результатів навчання та набуття загальних і фахових компетентностей, визначених Стандартом, і розподіл їх у логічній послідовності по семестрах. **Звертаємо увагу** розробників, що **призначення** кредитів у Європейській кредитно-трансферній системі – це процес призначення відповідної кількості кредитів кваліфікаціям, освітнім програмам або окремим компонентам освітньої програми (освітнім компонентам) [10], зокрема: навчальним дисциплінам, курсовим проектам (роботам), практикам, кваліфікаційним роботам тощо відповідно до навантаження, необхідного для досягнення здобувачем вищої освіти визначених Стандартом результатів навчання з кожного компонента (**атестаційному** іспиту, який не є освітнім компонентом, кредити **не призначаються**);

- обсяги освітніх компонентів мають бути кратними **цілому** числу кредитів ЄКТС, а загальна кількість їх у семестрі має становити 30 (допускається відхилення по семестрах у межах навчального року ± 2 кредити), у навчальному році – як правило, 60 кредитів ЄКТС. Мінімальна кількість кредитів ЄКТС, призначених освітньому компоненту (для вибіркових дисциплін), має складати 4-и (для доктора філософії – три) кредити. При призначенні кредитів ЄКТС освітнім компонентам, що формують **фундаментальну** та **фахову** підготовку, кількість кредитів ЄКТС має становити, як правило, не менше 5-ти. З метою запобігання надмірної фрагментації освітніх компонентів та відповідно до рекомендацій МОНУ, кількість освітніх компонентів на навчальний рік має становити не більше 16-ти. Рекомендується в екзаменаційну сесію планувати до чотирьох іспитів.

Після формування переліку та обсягу освітніх компонентів, визначення їхнього змісту розробники складають **структурно-логічну** схему реалізації освітньої програми, яка являє собою короткий опис логічної послідовності вивчення компонентів.

2.3 Атестація здобувачів вищої освіти

У **третьому** розділі освітньої програми «**Форми атестації здобувачів вищої освіти**» подається інформація про прийняту кафедрою відповідно до Стандарту (розділ VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти) форму підсумкової атестації і її види. Згідно із [13] атестація здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра може здійснюватися за такими формами:

- публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи;
- атестаційного іспиту (іспитів);
- єдиного **державного** кваліфікаційного іспиту (іспитів) за спеціальністю в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Крім цього проектна група на основі аналізу змісту *виробничих функцій, типових задач діяльності і визначеної Стандартом інтегральної компетентності* з певної спеціальності має встановити вид кваліфікаційної роботи – дипломна робота чи дипломний проект.

Дипломна **робота** передбачає проведення аналізу та теоретичної розробки

(моделювання та дослідження процесів і об'єктів) актуальних питань, проблем у відповідній галузі знань.

Дипломний **проект**, як правило, виконується за інженерними спеціальностями і передбачає синтез об'єкта (фізичного або ідеального) проектування (системи у широкому значенні, пристрою, виробу, технологічного процесу, комп'ютерної програми тощо), який оптимально відповідає цілям і вимогам завдання на кваліфікаційну роботу.

Особи, які навчаються за **освітньо-професійними** програмами бакалавра або магістра, виконують дипломну роботу або дипломний проект. Особи, які навчаються за **освітньо-науковими** програмами магістра, виконують **дипломну роботу**, а доктора філософії – **дисертаційну роботу**. Дипломному проектуванню має передувати переддипломна практика.

Атестаційний іспит (іспити) має бути спрямований на **перевірку** досягнення результатів навчання, визначених стандартом та освітньою програмою, і може проводитися як за програмами окремих дисциплін, так і одночасно за програмами кількох фахових дисциплін як **комплексний**.

Атестація бакалаврів і магістрів у формі єдиного **державного** кваліфікаційного іспиту (іспитів) проводиться лише за спеціальностями, визначеними Кабінетом Міністрів України і в установленому ним порядку.

У цьому ж розділі слід зазначити, які документи про вищу освіту отримає випускник за умови успішного виконання освітньої програми і проходження ним підсумкової атестації. Невід'ємною частиною диплома бакалавра, магістра чи доктора філософії (освітня складова освітньо-наукової програми) є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене навчання (п. 5 статті 7 Закону України «Про вищу освіту» [2]).

2.4 Система забезпечення якості вищої освіти в Університеті

У **четвертому** розділі освітньої програми висвітлюються вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до чинних нормативних документів.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) в Університеті відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG), статті 16 чинного Закону України «Про вищу освіту» (зі змінами). Система внутрішнього забезпечення якості функціонує в Університеті на п'яти організаційних рівнях відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у ХНУ, що розміщене на веб-сайті університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) в Університеті відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG), статті 16 чинного Закону України «Про вищу освіту» (зі змінами). Система внутрішнього забезпечення якості функціонує в

Університеті на п'яти організаційних рівнях відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у ХНУ, що розміщене на веб-сайті університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті Університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками університету та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

2.5 Формування матриць відповідності освітньої програми

На завершальному етапі проектування освітньої програми проектна група із залученням провідних фахівців із групи забезпечення реалізації освітньої програми формують матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (*розділ V*) і матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами (навчальними дисциплінами) – *розділ VI*. При цьому слід мати на увазі, що компетентності та програмні результати навчання мають забезпечуватися *обов'язковими* освітніми компонентами.

V Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОЗП01*	ОЗП02	ОЗП _n	ОПП01	...	ОПП05	...	ОПП _n
ЗК01										
ЗК02										
...										
ЗК _i										

ФК01										
ФК02										
...										
ФК _к										

**VI Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОЗП01*	ОЗП02	ОЗП _n	ОПП01	...	ОПП05	...	ОПП _n
ПРН01										
ПРН02										
...										
ПРН17										
ПРН18										
...										
ПРН22										
ПРН _к										

Примітка. * Позначення (шифр) компонентів освітньої програми в Освітній програмі та у навчальному плані мають бути однаковими. Для зручності зазначені таблиці рекомендується оформляти в альбомному форматі. Атестаційному іспиту шифр освітнього компонента не присвоюється

3 ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ ДО ДЕЯКИХ РОЗДІЛІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Розділ І Зміст і структура освітньої програми

1 Загальна інформація

До підпункту «Цикл/рівень» освітньої програми

Результатом успішного виконання освітньої програми має бути присвоєння кваліфікаційного рівня, що відповідає Національній рамці кваліфікацій (НРК) [5] та циклам Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (The Framework of qualifications for the European Higher Education Area – FQ-EHEA). Опис результатів навчання має здійснюватися відповідно до Європейської рамки кваліфікацій навчання впродовж життя (The European qualification Framework lifelong learning – EQF LLL) за допомогою дескрипторів певного кваліфікаційного рівня.

На рис. 2 наведено співвідношення НРК з європейськими метарамками (НРК визначені постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519).

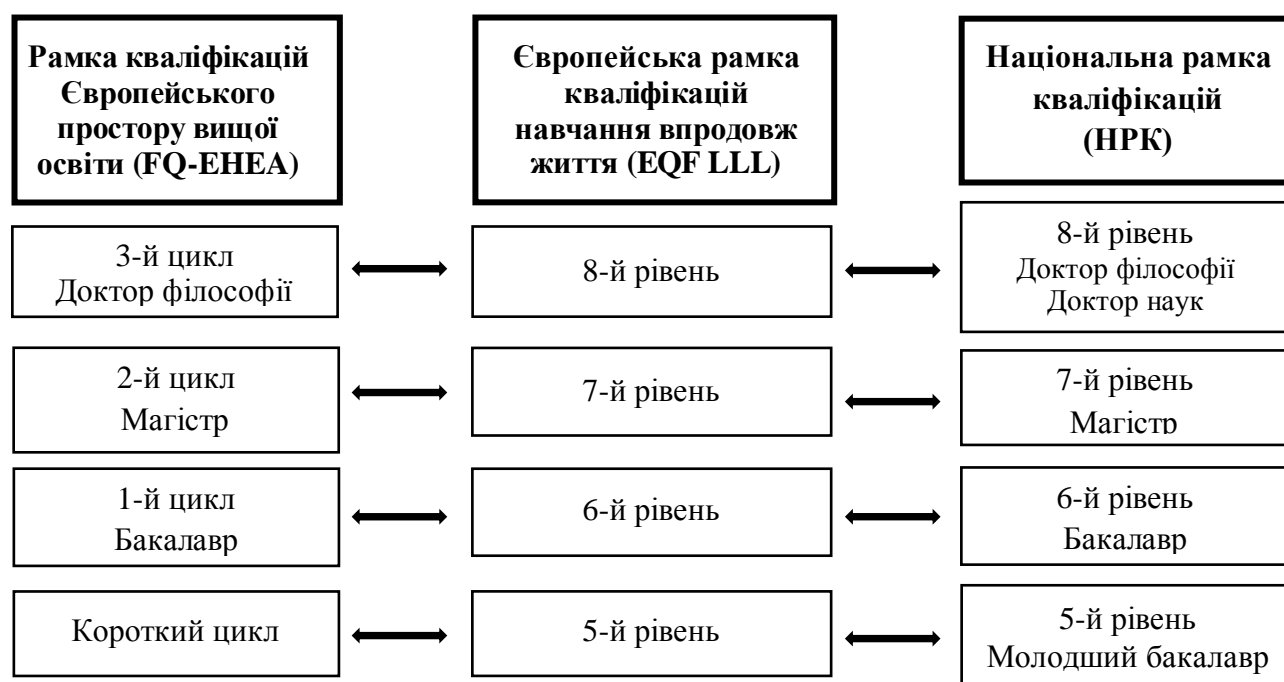

Рис. 2 – Співвідношення Національної рамки кваліфікацій з європейськими метарамками [9]

До підпункту 6 Програмні компетентності

Стандарт вищої освіти передбачає поділ *компетентностей* на такі групи:

- *інтегральна* компетентність;
- *загальні* компетентності;
- *спеціальні* (фахові, предметні) компетентності.

Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікації, що виражає її основні компетентнісні характеристики щодо професійної діяльності та / або навчання;

Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку. Загальними компетентностями здобувач вищої освіти оволодіває в процесі виконання певної освітньої програми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, актуальні для конкретної предметної області та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю на певному рівні НРК. Саме вони визначають профіль освітньої програми та кваліфікацію випускника і роблять кожну Освітню програму індивідуальною.

До підпункту 7 Програмні результати навчання

Важливою категорією студентоцентрованого навчання, якій має бути приділена особлива увага при складанні освітньої програми, є **результати навчання**.

Результати навчання, представлені в освітній програмі (програмні результати навчання – ПРН), мають повністю відповідати Стандарту та надавати достатньо повну інформацію про зміст освіти, якого зможе досягнути здобувач вищої освіти після успішного закінчення програми. ПРН мають бути **повністю** відтворені у змісті й описах навчальних дисциплін (додаток E1, E2), що їх забезпечують.

При формулюванні результатів навчання рекомендується [13] використовувати таксономію американського педагога-дослідника Бенджаміна Блума [8, 14], згідно із якою **когнітивна** (пізнавальна) сфера містить **шість** послідовних рівнів складності:

- **знання** (Knowledge) – здатність запам'ятати або відтворити факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи тощо) без необхідності їх розуміння;

- **розуміння** (Comprehension) – здатність розуміти та інтерпретувати вивчене. Це – уміння пояснити факти, правила та принципи; перетворити словесний матеріал на, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань;

- **застосування** (Application) – здатність використати вивчений матеріал у нових ситуаціях, наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язування конкретних задач;

- **аналіз** (Analysis) – здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їхні взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й похибки у логіці міркувань, різницю між фактами й наслідками, оцінювати значимість даних;

- **синтез** (Synthesis) – здатність поєднати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю;

- **оцінювання** (Evaluation) – здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі.

Для кожного рівня складності Блумом запропонований набір дієслів прямої дії, які можуть слугувати основою для формулювання результатів навчання за кожним рівнем складності, зокрема:

1) результати навчання, що свідчать про засвоєння студентом **знань**
назвати, впорядкувати, зібрати, визначити, описати, знайти, перевірити, продублювати, скласти список, повторити, відтворити, показати, сказати, установити зв'язок тощо

2) результати навчання, що стосуються **розуміння**
класифікувати, асоціювати з, змінити, прояснити, перетворити, побудувати, описати, обговорити, інтерпретувати, виділити, пояснити, виразити, розширити, ідентифікувати, ілюструвати, оцінити, зробити висновок, пояснити різницю між, розпізнати, передбачити, доповісти, вибрати, переглянути, перекласти, знайти рішення тощо

3) результати навчання, що стосуються **застосування** знань
застосувати, змінити, обчислити, оцінити, вибрати, продемонструвати, розробити, виявити, завершити, ілюструвати, організувати, передбачити, підготувати, віднести до, планувати, вибрати, показати, перетворити, використати, окреслити та інші

4) результати навчання щодо **здатності до аналізу** знань
упорядкувати, аналізувати, розділити на складові, обчислити, розділити на категорії, порівняти, класифікувати, поєднати, протиставити, критикувати, дискутувати, визначити, зробити висновок, вивести, виділити, розділити, оцінити, випробувати, експериментувати, ілюструвати, дослідити, співвіднести, тестувати тощо

5) результати навчання, що стосуються **синтезу**
аргументувати, упорядкувати, розробити, спроектувати, реконструювати, класифікувати,

скомпіювати, встановити, зібрати, сформулювати, узагальнити, установити зв'язок із, пояснити, організувати, спланувати, поєднати, запропонувати, підсумувати та інші

б) здатність особи до **оцінювання** знань
оцінити, встановити, аргументувати, вибрати, поєднати, рекомендувати зробити висновок, критикувати, захищати, пояснити, розсудити, виміряти, передбачити, порівняти, співвіднести до, узагальнити, ухвалити тощо

До розділу II Перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність

Освітня програма підготовки фахівців різних освітніх рівнів, як зазначалося, складається з обов'язкових і вибіркового компонентів, які утворюють її обов'язкову і вибірково частини. У свою чергу, обов'язкова і вибірково частини освітньої програми складаються із двох циклів дисциплін: циклу **загальної** підготовки і циклу **професійної** підготовки.

До циклу **загальної** підготовки відносяться дисципліни: гуманітарного та соціально-економічного спрямування (рекомендується **уніфікувати для кожного рівня вищої освіти у межах Університету / факультету / відділу аспірантури та докторантури**); природничо-наукові – фундаментальні – (рекомендується **уніфікувати у межах факультету** (галузі знань/споріднених галузей знань, спеціальності); професійно-орієнтовані (рекомендується **уніфікувати у межах спеціальності**). Звертаємо увагу розробників: при проектуванні освітньої програми обсяг **фундаментальної** підготовки здобувачів вищої освіти **не повинен бути меншим** за її обсяг, що передбачався галузевими стандартами вищої освіти попереднього покоління.

Цикл **професійної** підготовки (**обов'язкова** частина) освітньої програми складають дисципліни, що забезпечують набуття здобувачами вищої освіти спеціальних (фахових, предметних) компетентностей та досягнення ними результатів навчання, що відповідають **нормативному** місту фахової підготовки, визначеному Стандартом вищої освіти для певної **спеціальності** і мають бути уніфікованими для різних спеціалізацій в її межах.

ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Таблиця 3 – Рекомендована структура освітньої програми для підготовки бакалаврів

Шифр КОП	Компоненти освітньої програми (КОП) (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю	Семестр
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ (50–75 % обсягу ОП або 120¹–180 кредитів ЄКТС)				
Загальна підготовка (ОЗП) – 48–74 кр. ЄКТС				
ОЗП.01 ...	Дисципліни гуманітарного спрямування (напр., філософія, психологія, політекономія, іноземна мова, громадянське суспільство, правознавство тощо) (рекомендований обсяг 5–10 %)	16–20		
ОЗП.04 ...	Дисципліни природничо-наукового спрямування (напр., хімія, фізика, вища математика, механіка, основи педагогіки, основи психології, безпека життєдіяльності, основи наукових досліджень тощо) (рекомендований обсяг 10–15 %)	18–30		
ОЗП.09 ...	Професійно-орієнтовані дисципліни (напр., високомолекулярні сполуки, термодинаміка, нарисна геометрія, деталі машин, теорія імовірностей, основи медичних знань тощо) (рекомендований обсяг 5–10 %)	14–24		
Професійна підготовка (ОПП) – 72–106 кр. ЄКТС				
ОПП.01	Дисципліни професійної підготовки за спеціальністю	72–106		
...	...			
ОПП ...	Практична підготовка ²			

ОПП ...	Кваліфікаційна робота			
-	Атестаційний іспит (екзамен) ³		-	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		...		
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ⁴ (25*–50 % або 60–120 кр. ЄКТС)				
	Загальний обсяг вибірових дисциплін загальної та професійної підготовки у розрізі семестрів (представлені на вебсайті університету у Каталозі вибірових дисциплін на сторінці «Навчання» https://isu1.khmmu.edu.ua/isu/pub/students/selsubjects.php	60–120		
Загальний обсяг вибірових компонентів		...		
Загальний обсяг Освітньої програми		...		

Таблиця 4 – Рекомендована структура освітньо-професійної програми для підготовки магістрів

Шифр КОП	Компоненти освітньої програми (КОП) (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю	Семестр
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ (35–75 % від обсягу ОП або 36*–66 кредитів ЄКТС)				
Загальна підготовка (ОЗП) – 12–22 кр. ЄКТС				
ОЗП.01	Уніфікований за спеціальністю розділ програми, що складається із навчальних дисциплін, зміст яких спрямований на формування загальних компетентностей і програмних результатів навчання	12–22		
ОЗП.02	...			
Професійна підготовка (ОПП) – 24–44 кр. ЄКТС				
ОПП.01	Дисципліни, професійної підготовки за спеціальністю	24–44		
ОПП.02	...			
...	...			
ОПП ...	Практична підготовка**			
ОПП ...	Кваліфікаційна робота			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		...		
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ^{****} (25–65 % або 24–58 кр. ЄКТС)				
	Загальний обсяг вибірових дисциплін загальної та професійної підготовки у розрізі семестрів (https://isu1.khmmu.edu.ua/isu/pub/students/selsubjects.php)	24–58		
Загальний обсяг вибірових компонентів		...		
Загальний обсяг Освітньої програми		...		

Примітки:

¹ Мінімальний обов'язковий обсяг освітньої програми береться із Стандарту (пункт III, абзац 3);

² Цей вид навчальної роботи може передбачатися як в обов'язковій, так і у вибіровій частині;

³ Цьому виду підсумкового контролю шифр КОП не присвоюється, кредити ЄКТС не призначаються;

⁴ Згідно із Законом України “Про вищу освіту” (ст. 62, ч. 1, п. 15) здобувачі вищої освіти мають право на вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти та освітніх програм, за погодженням із деканом (завідувачем кафедри) відповідного факультету.

Компоненти освітньої програми для її вибірової частини пропонуються кафедрами як додаток до освітньої програми і разом з їх описом подаються в електронному вигляді до навчального відділу для формування загальноуніверситетського Каталогів дисциплін вільного вибору. При формуванні Індивідуального навчального плану здобувачі вищої освіти вибирають вибірові дисципліни із Каталогів в *обсязі*, встановленому навчальним планом на відповідний семестр / навчальний рік.

Отже, **обсяг** освітньої програми розподіляється таким чином [14]:

для освітньої програми підготовки бакалавра:

- не менше як **50 %** (ця цифра коливається у межах 50–75 % і визначається **Стандартом** відповідної спеціальності) від обсягу освітньої програми (тобто 120–180 кредитів ЄКТС) має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за відповідною спеціальністю, **визначених стандартом** вищої освіти (**обов'язкова** частина);

- не менше як **25 %** (цифра може коливатися у межах 25–50 %) обсягу освітньої програми (тобто 60–120 кредитів ЄКТС) має бути спрямовано на реалізацію права студентів (п. 15 статті 62 Закону України «Про вищу освіту») на вивчення вибіркового навчальних дисциплін або **спеціалізацію** (предметну спеціальність) в межах обраної спеціальності та набуття **додаткових** спеціальних компетентностей (**вибіркова** частина).

для освітньої програми підготовки магістра:

- не менше як **35 %** обсягу освітньої програми (ця цифра коливається у межах 35–75 % і визначається **Стандартом** відповідної спеціальності) має бути спрямовано для здобуття загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за відповідною спеціальністю, визначених **Стандартом** вищої освіти (**обов'язкова** частина). Для спеціальностей галузі знань «Охорона здоров'я» мінімум складає **50 %**;

- не менше як **25 %** обсягу освітньої програми має бути спрямовано на реалізацію права студентів на вивчення вибіркового навчальних дисциплін або спеціалізацію в межах обраної спеціальності та набуття додаткових спеціальних компетентностей (**вибіркова** частина);

- не менше як **30 %** від загального обсягу **освітньо-наукової** програми підготовки **магістра** має складати **дослідницька** (наукова) компонента.

для освітньої програми підготовки доктора філософії:

- обсяг **освітньої** складової освітньо-наукової програми визначається Стандартом і може коливатися від **30** до **60** кредитів ЄКТС. Обсяг вибіркового дисциплін становить не менше як 25 % від встановленого Стандартом обсягу освітньої складової певної освітньо-наукової програми.

При формуванні обов'язкової частини освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії **кредитний вимір** дисциплін **загальної** підготовки та їх **зміст** рекомендується **уніфікувати** для усіх спеціальностей, за якими здійснюється підготовка аспірантів в Університеті.

Таблиця 5 – Рекомендована структура ОНП підготовки докторів філософії

(обсяг освітньої складової визначається стандартом у межах 30-60 кредитів ЄКТС)

Код КОП	Компоненти освітньої програми (КОП) (навчальні дисципліни, практика, кваліфікаційна робота)	Відсоток від загального обсягу освітньої складової ОНП
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ¹		
Загальна підготовка (ОЗП)²		
ОЗП.01	Навчальні дисципліни, спрямовані на формування загальних компетентностей і програмних результатів навчання	25-30
...	...	
Спеціальна підготовка (ОСП)³		
ОСП.01	Навчальні дисципліни фахового спрямування	45-50
...		
ОСП ...	Педагогічна (викладацька) практика	-
...	Кваліфікаційна робота (дисертація)	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		(по факту)
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ⁴		

ВД	Загальний обсяг вибіркового дисциплін загальної та професійної підготовки у розрізі семестрів (https://isu1.khmnu.edu.ua/isu/pub/students/selsubjects.php)	25
...	...	
Загальний обсяг вибіркового компонентів		(по факту)
Загальний обсяг освітньої програми		100

Примітки:

¹ Визначається освітньо-науковою програмою і може становити до 75 відсотків від обсягу освітньої складової ОНП, встановленої *Стандартом* вищої освіти або проектною групою;

² Уніфіковані за обсягом (кредитним виміром) і змістом на *рівні* вищої освіти компоненти освітньої програми, спрямовані на формування: загальнонаукового (філософського) світогляду; універсальних навичок науковця (організувати і проводити навчальні заняття; писати грантові пропозиції; застосовувати інформаційні технології в дослідницькій діяльності; управляти науковими проектами тощо); здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі;

³ Дисципліни зі спеціальності мають відповідати науковим інтересам аспірантів.

⁴ Вибіркова частина освітньої складової ОНП має становити не менше, ніж 25 відсотків від обсягу, встановленого Стандартом або, за відсутності Стандарту, проектною групою.

До п. 2.1 розділу II Формування змісту (компонентів) освітньої програми

Заклад вищої освіти самостійно визначає зміст освіти – перелік навчальних дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей та результатів навчання. Зміст освіти в цілому має забезпечувати формування всебічно розвиненої особистості, високого і сучасного рівня спеціальної підготовки, затребуваного на ринку праці фахівця. Тому залежно від рівня соціального й економічного розвитку українського суспільства, перспектив його становлення, потреб ринку праці зміст освіти має систематично оновлюватися, для чого має бути відпрацьований відповідний механізм (розд. 5 Положення про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у ХНУ. Вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика «Освітні програми»)).

Зміст освіти має бути зорієнтований на формування як загальної, так і професійної культури фахівців.

Формування обов'язкових і вибіркового компонентів освітньої програми здійснюють проектні групи випускових кафедр відповідно до компетентностей та результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти з певної спеціальності. Для кожного компонента освітньої програми встановлюється загальний обсяг у кредитах ЄКТС та форма підсумкового контролю.

Формування змісту *обов'язкової* частини освітньої програми рекомендується виконувати у такій послідовності (додаток І):

1) навести із Стандарту *повний* перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей;

2) навести із Стандарту *повний* перелік результатів навчання;

3) навести компетентності і результати навчання, запропоновані проектною групою для задоволення вимог ринку праці / спеціалізацію / предметну спеціальність, що характеризують унікальність освітньої програми;

4) відповідно до програмних компетентностей і результатів навчання підібрати навчальні дисципліни;

5) сформулювати відповідно до них результати навчання з кожної дисципліни;

6) розробити опис дисципліни за заданою формою (додаток Е1, Е2).

Практична підготовка студентів. Освітня програма залежно від рівня вищої освіти може передбачати різні види практики (навчальні, виробничі тощо) в її обов'язковій, а також у вибірковій частинах освітньої програми. Мінімальний обсяг практики, як правило, передбачається Стандартом. В інших випадках види практик і їх обсяги визначає випускова кафедра, зважаючи на важливість практичної підготовки своїх випускників, але не нижче 6 кредитів ЄКТС.

При визначенні обсягу і тривалості практики *не допускається* перевищення тижневого навчального бюджету часу студента, який становить 54 академічні години на тиждень.

Підсумкова атестація. Планування цього виду роботи залежить від того, який вид атестації передбачає Стандарт на певному освітньому рівні – кваліфікаційна робота чи атестаційний іспит (екзамен) чи єдиний державний кваліфікаційний іспит. При цьому якщо Стандарт передбачає виконання кваліфікаційної роботи і на бакалаврському і на магістерському рівнях, то проектні групи мають чітко розмежувати цілі і завдання, результати навчання, обсяг, вид (дипломний проєкт чи дипломна робота) та рівень зазначених робіт і привести їх у відповідність до інтегральної компетентності для кожного рівня вищої освіти. Кількість кредитів, що призначаються зазначеним компонентам Освітньої програми, залежить від організації освітнього процесу і навчального графіка у відповідному (випускному) семестрі, наприклад:

- у семестрі заплановані теоретичне навчання, практика і виконання та захист кваліфікаційної роботи;
- у семестрі заплановані практика і виконання та захист кваліфікаційної роботи;
- у семестрі заплановані теоретичне навчання та атестаційний іспит (іспити).

У разі встановлення стандартом (освітньою програмою) підсумкового контрольного заходу у формі атестаційного іспиту (єдиного державного кваліфікаційного іспиту – перелік спеціальностей встановлює Кабінет Міністрів України), який не є освітнім компонентом, що забезпечує результати навчання, йому не присвоюється шифр освітнього компонента і не призначаються кредити ЄКТС. Відтак, він не позначається у «Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» та «Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми».

В усіх випадках семестровий обсяг, як правило, у 30 кредитів ЄКТС за рішенням проєктної групи розподіляються на зазначені види навчальної роботи.

З метою створення умов для міжнародної академічної мобільності та знання іноземної мови в обов'язковій частині освітньої програми слід передбачити вивчення дисципліни «Іноземна мова» студентами першого курсу усіх напрямів (обсягом не менше як чотири кредити ЄКТС). На решті курсів впродовж *усього періоду* теоретичного навчання *бакалаврів* рекомендується вивчення *вибіркової* дисципліни «Ділова іноземна мова». Для *магістрів* – «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)»; для *докторів філософії* – «Іноземна мова за академічним спрямуванням» та «Іноземна мова: іншомовна комунікація».

Для забезпечення відповідних компетентностей та підтримання достатнього рівня фізичного стану, рухової активності і здоров'я для студентів першого (другого) курсів навчання усіх напрямів підготовки передбачити *обов'язкову* дисципліну «Фізичне виховання та основи здоров'я» обсягом 3–4 кредити ЄКТС. Детальніша інформація про особливості планування цієї дисципліни наведена у Методичних рекомендаціях зі складання навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти у ХНУ.

Освітня програма у вибірковій частині може запропонувати як один із вибіркових блоків, проходження студентом військової підготовки за відповідною програмою, обсягом 25 кредитів ЄКТС (750 год), що передбачає теоретичне навчання та військові збори (останні за рахунок канікулярного часу) і відповідає вимогам чинного законодавства та нормативних документів, на підставі яких особі може бути присвоєно звання офіцера запасу.

Після формування переліку навчальних дисциплін складаються їх описи (додатки Е1, Е2).

Перелік використаних джерел

- 1 Закон України “Про освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
- 2 Закон “Про вищу освіту”(зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- 3 Національний глосарій 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
- 4 Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. – К. : Видавництво “Соцінформ”, 2010.
- 5 Національна рамка кваліфікацій (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-%D0%BF#Text>.
- 6 Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Постанова КМУ від 29.04.2015 № 266 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>.
- 7 Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
- 8 Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya/osv_program_2014_tempus-office.pdf
- 9 Таланова Ж.В. Підходи до розроблення галузевих рамок кваліфікацій в Європейському просторі вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://212.111.196.8:8081/dlc/24_25102013/talanova.pdf.
- 10 Довідник користувача ЄКТС 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tnpu.edu.ua/include/.pdf>.
- 11 Зміст освіти у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]: http://pidruchniki.com/18421120/pedagogika/zmist_osviti_vischih_navchalnih_zakladah.
- 12 Гризун Л. Е. Формування змісту вищої професійної освіти за умов сучасних освітніх тенденцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com/search?qutf-8&oe=utf-8&client=firefox-b>.
- 13 Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Наказ МОНУ від 01.06.2017 № 600 (у редакції наказу МОНУ від 30.04.2020 № 584).
- 14 Рашкевич Ю.М. Методичні рекомендації щодо опису освітньої програми в контексті нових стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Yvg5QleJNUU>.
- 15 Наказ МОНУ від 11.07.2019 № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
- 16 Лист МОНУ від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз’яснень стосовно освітніх програм».
- 17 Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності. Затверджені постановою Кабміну України від 30 грудня 2015 р. № 1187 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 365).
- 18 Лист МОНУ від 28.04.2017 № 1/9-239 «Зразок освітньо-професійної програми для першого та другого рівнів вищої освіти».

ДОДАТОК А
ПОСЛІДОВНІСТЬ ДІЙ

із започаткування освітньої програми з підготовки здобувачів вищої освіти в університеті
в межах ліцензованої спеціальності

№ п/п	Послідовність дій	Термін виконання	Виконавці	Вихідний документ
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1	Розгляд на засіданні кафедри пропозиції щодо започаткування підготовки фахівців за новою освітньою програмою (ОП) в межах ліцензованих спеціальностей кафедри, затвердження складу ініціативної групи з підготовки матеріалів для подальшого розгляду	За рішенням зав. кафедри	Завідувач випускової кафедри	Витяг з протоколу засідання кафедри
2	Складання Заявки-обґрунтування (додаток А) на створення нової освітньої програми підготовки фахівців з певної спеціальності і подання її для розгляду на вчену раду факультету (особливу увагу в обґрунтуванні звернути на кадрове та матеріально-технічне забезпечення навчального процесу за ОП)	До двох тижнів після рішення кафедри	Ініціативна група	Заявка-обґрунтування
3	Розгляд подання кафедри на засіданні вченої ради <i>факультету</i> і підготовка пропозицій для розгляду Постійною комісією з організації навчального процесу Вченої ради університету (далі – Постійна комісія)	Відповідно до графіка роботи вченої ради факультету	Голова, секретар вченої ради факультету	Пакет документів, включаючи витяг з протоколу вченої ради факультету
4	Розгляд Постійною комісією подання вченої ради факультету та підготовка пропозицій щодо доцільності (недоцільності) започаткування підготовки фахівців за заявленою ОП для розгляду на засіданні Вченої ради <i>університету</i>	Відповідно до графіка роботи Постійної комісії	Голова Постійної комісії	Пакет документів, включаючи витяг з протоколу засідання Постійної комісії
5	Розгляд Вченою радою університету пропозицій Постійної Комісії щодо започаткування підготовки фахівців за заявленою освітньою програмою в межах ліцензованих спеціальностей певної кафедри	Відповідно до графіка роботи Вченої ради університету	Учений секретар Вченої ради університету	Витяг з протоколу засідання Вченої ради університету
За умови позитивного рішення Вченої ради:				
6	Підготовка і подання ректору проекту наказу про створення проектної групи і призначення гаранта ОП (з дотриманням вимог до зазначених кандидатур, встановлених Ліцензійними умовами)	Не регламентується	Учений секретар, декан факультету	Наказ ректора про створення проектної групи, призначення гаранта ОП

1	2	3	4	5
7	Підготовка проекту ОП з додатками (навчальний план, перелік дисциплін, що пропонуються здобувачам вищої освіти для вибору, описи навчальних дисциплін) та організація процедури її внутрішнього рецензування із залученням представників зацікавлених сторін, зокрема не менше двох рецензентів із: провідних викладачів кафедри університету / закладів-партнерів / представників роботодавців / представників студентського самоврядування тощо)	Не регламентується	Проектна група, зав. кафедри	Проект ОП з додатками, рецензії (не менше двох)
8	Подання проекту ОП (із врахуванням пропозицій рецензентів) до інформаційно-комп'ютерного центру і оприлюднення його на веб-сайті університету для громадського обговорення.	Не пізніше як за один місяць до розгляду на Вченій раді університету	Керівник проектної групи (гарант)	Проект ОП на сайті університету
9	Організація обговорення проекту освітньої програми. В обговоренні обов'язково беруть участь відділи: навчальний, навчально-методичний, забезпечення якості вищої освіти (додатково відділ аспірантури та докторантури для освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії), а також інші представники стейкхолдерів. Подання зауважень та пропозицій до проекту ОП учасниками громадського обговорення.	Впродовж одного місяця від дати оприлюднення на сайті	Керівник проектної групи (гарант) зав. кафедри	Зауваження і пропозиції відділів та інших представників стейкхолдерів
10	Коригування проекту освітньої програми з урахуванням пропозицій, що надійшли від учасників громадського обговорення. Формування таблиці пропозицій (додаток В) та оприлюднення її на веб-сайті університету	Не регламентується Впродовж тижня після обговорення	Проектна група	Оновлений проект освітньої програми. Таблиця пропозицій, розміщена на сайті
11	Подання оновленого проекту освітньої програми з додатками на розгляд Вченої ради факультету , підготовка пропозицій на Вчену раду університету	Відповідно до плану роботи Вченої ради факультету	Секретар вченої ради факультету, керівник проектної групи (гарант)	Витяг з протоколу засідання Вченої ради факультету
12	Погодження схваленого вченою радою факультету проекту ОП (з додатками) з відповідними відділами університету: навчальним, навчально-методичним, забезпечення якості вищої освіти, а освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії – додатково відділом аспірантури та докторантури	Не регламентується	Керівник проектної групи (гарант)	Остаточний варіант ОП з додатками. Лист погодження (2-3 сторінки ОП)

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
13	Подання остаточного варіанту проекту освітньої програми з додатками ученому секретарю Вченої ради університету для внесення до порядку денного чергового засідання Вченої ради університету на предмет її розгляду і затвердження	Відповідно до плану роботи Вченої ради університету	Учений секретар, керівник проектної групи (гарант)	Витяг з протоколу засідання Вченої ради університету , титульна сторінка ОП з підписами, печаткою
14	Підготовка проекту наказу про введення у дію освітньої програми та навчального плану	Не пізніше як за тиждень до початку навчального року	Завідувач навчального відділу	Наказ ректора
15	Оригінал освітньої програми з додатками у паперовому та електронному вигляді подається до навчально-методичного відділу для підготовки до її розміщення на веб-сайті університету і контролю її реалізації. Крім цього оригінал навчального плану, електронна версія переліку та описів навчальних дисциплін для вільного вибору здобувачам вищої освіти подаються до навчального відділу	Впродовж тижня після видачі наказу ректора про введення у дію ОП	Керівник проектної групи (гарант), зав. навчально-методичного відділу	Оригінал ОП (з додатками) із підписами та мокрими печатками

ДОДАТОК Б
Заявка-обґрунтування
на створення освітньої програми підготовки _____
Ступінь вищої освіти _____
у Хмельницькому національному університеті

Назва освітньої програми _____

Шифр та назва галузі знань / спеціальності

Факультет _____

Кафедра (кафедри) _____

Керівник проєктної групи (гарант ОП), електронна адреса _____

1 Вид освітньої програми _____
Освітньо-професійна / освітньо-наукова

2 Форма навчання _____

3 Стисла характеристика програми та її мети (для чого створюється програма, хто її учасники, чому буде навчати програма та які компетентності набудуть випускники програми) _____

4 Аналіз відповідності цілей освітньої програми місії університету та стратегічному плану його розвитку _____

5 Місія ХНУ – Сприяння формуванню особистості фахівців, готових до новаторства, здатних генерувати нові нестандартні рішення, що забезпечать сталий економічний та соціальний розвиток України в рамках Європейського Союзу.

6 Цілі програми _____

7 Форма фінансування програми _____

За рахунок коштів: державного бюджету, фізичних осіб

8 Прогноз попиту на освітню програму (навести числові значення з обґрунтуванням прогнозів):

Чисельність абітурієнтів	На початку	За три роки	За п'ять років

Характеристика потреби у фахівцях у межах міста, області, регіону, країни та перспективи працевлаштування випускників, задоволення інших соціальних потреб _____

Характеристика необхідних для реалізації освітньої програми соціально-економічних ресурсів:

Складники	Початок		Потреба через:		
	наявність	потреба	2 роки	3 роки	4 роки
Професорсько-викладацький склад					
Приміщення					
Обладнання					
Інформаційні ресурси					
Розміщення здобувачів вищої освіти					

9 Додаткова інформація

9.1 Якщо програма буде працювати в експериментальному режимі – факультатив (не більше 5 років), зазначити термін її переходу в академічний статус.

9.2 Для освітніх програм, які запроваджуються на заміну старих, що вже не реалізуються в університеті, описати її потенційну цінність для здобувачів вищої освіти та відповідність вимогам університету до академічних програм рівнів бакалавра, магістра, доктора філософії.

10 Підписи: (Ми підтверджуємо, що нова освітня програма відповідає місії та стратегічному плану розвитку університету та потребує для своєї реалізації зазначених соціально-економічних ресурсів)

Декан _____ факультету _____
Назва Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Зав. кафедри _____
Назва Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Дата

(Ми підтверджуємо, що нова освітня програма відповідає місії та стратегічному плану розвитку ХНУ).

Ректор _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Проректор з науково-педагогічної роботи _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Дата

ДОДАТОК В

Таблиця пропозицій до проєкту освітньої програми (за результатами громадського обговорення)
(при започаткуванні підготовки за освітньою програмою)

Вид та назва освітньої програми _____
Рівень вищої освіти _____
Назва спеціальності _____
Керівник проєктної групи _____

№ п/п	Автор пропозиції (прізвище, ініціали, належність до групи стейкхолдерів)	Розділ, пункт, підпункт / позиція проєкту освітньої програми, до якого вноситься пропозиція. Зміст пропозиції, дата	Нова редакція відповідного розділу / пункту / підпункту / позиції освітньої програми з урахуванням пропозицій / змін	Зміни, що вносяться до змісту освітніх компонентів з метою забезпечення виконання пропозицій та їх обґрунтування / обґрунтування відмови
1	2	3	4	5
...	...			

Таблиця пропозицій щодо оновлення (перегляду) освітньої програми (за результатами громадського обговорення)
(в процесі реалізації освітньої програми, розміщеної на вебсайті університету: (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»)

Вид та назва освітньої програми _____
Рівень вищої освіти _____
Назва спеціальності _____
Гарант освітньої програми, електронна адреса _____

№ п/п	Автор пропозиції (прізвище, ініціали, належність до групи стейкхолдерів)	Розділ, пункт, підпункт / позиція чинної освітньої програми, до якого вноситься пропозиція. Зміст пропозиції, дата	Нова редакція відповідного розділу / пункту / підпункту / позиції освітньої програми з урахуванням пропозицій / змін	Зміни, що вносяться до змісту освітніх компонентів з метою забезпечення виконання пропозицій та їх обґрунтування / обґрунтування відмови
1	2	3	4	5
...	...			

Примітка. При оновленні освітньої програми зміна формулювань і звуження компетентностей та програмних результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти спеціальності, *не допускається*

ДОДАТОК Г

Перелік документів, які подає здобувач ліцензії для започаткування (розширення) провадження освітньої діяльності з новою спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти

Пункт 41 «Ліцензійних умов». Здобувач ліцензії разом із заявою про отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності за певною спеціальністю на рівні вищої освіти подає (додаток 14 ЛУ):

1) копії документів, оформлених відповідно до вимог законодавства, що підтверджують право власності чи користування майном для кожного місця провадження освітньої діяльності на строк не менший необхідного для завершення одного повного циклу освітньої діяльності;

2) концепцію освітньої діяльності на заявленому рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти, яка включає:

- перелік освітніх програм за спеціальностями із зазначенням освітніх компонентів для кожної освітньої програми, спрямованих на досягнення передбачених такими програмами результатів навчання у разі ліцензування започаткування освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти (у разі розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти зазначається тільки перелік освітніх програм за спеціальностями);

- перелік освітніх компонентів, спрямованих на досягнення передбачених освітньою програмою результатів навчання, із зазначенням необхідних засобів для провадження освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти);

- інформацію про відповідність стандарту вищої освіти відповідного рівня та/або професійному стандарту, відповідно до яких здобувач ліцензії (ліцензіат) планує провадити освітню діяльність;

3) відомості про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, що підтверджують їх освітню та/або професійну кваліфікацію для забезпечення освітнього процесу на відповідному рівні вищої освіти або за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти (додаток 15 ЛУ);

4) відомості про науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників, які працюють за основним місцем роботи, мають відповідну освітній програмі освітню та/або професійну кваліфікацію (крім розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти) (додаток 16 ЛУ);

5) відомості про матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання) (додаток 17 ЛУ);

6) відомості про засоби провадження освітньої діяльності (у разі ліцензування освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти) (додаток 18 ЛУ);

7) письмове зобов'язання (у довільній формі) щодо забезпечення безперешкодного доступу до будівель, приміщень закладу освіти осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення із зазначенням строків виконання (крім закладів спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю) (у разі започаткування освітньої діяльності);

8) копію документа (документів), який (які) підтверджує (підтверджують) забезпечення безперешкодного доступу до будівель, приміщень закладу освіти осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (крім закладів спеціалізованої освіти військового (військово-спортивного) профілю) (у разі розширення провадження освітньої діяльності);

9) документ про декларування необхідності збільшення ліцензованого обсягу за певним рівнем вищої освіти (у разі розширення провадження освітньої діяльності щодо збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти), який включає:

- перелік спеціальностей на відповідному рівні освіти із зазначенням освітніх програм за кожною спеціальністю;

- контингент здобувачів освіти за кожною освітньою програмою відповідної спеціальності за останній календарний рік;

- обґрунтування необхідності збільшення ліцензованого обсягу на певному рівні вищої освіти;

10) інформацію про наявність у відкритому доступі на власному веб-сайті інформації та документів, передбачених Законами України “Про освіту” та “Про вищу освіту” (додаток 19 ЛУ);

11) копії документів, що засвідчують рівень освіти і кваліфікації керівника закладу освіти (документів про вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання);

12) копію відповідного рішення президії Національної академії наук, національних галузевих академій наук для отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності науковими установами, що перебувають в їх віданні (для здобувачів ліцензії (ліцензіатів) – наукових установ Національної академії наук, національних галузевих академій наук);

13) інформацію у довільній формі про відсутність над здобувачем ліцензії (ліцензіатом) прямо чи опосередковано контролю (у значенні, наведеному в статті 1 Закону України “Про захист економічної конкуренції”) резидентами іноземних держав, що здійснюють збройну агресію проти України (у значенні, наведеному в статті 1 Закону України “Про оборону України”) та/або дії яких створюють умови для виникнення воєнного конфлікту та застосування воєнної сили проти України, та інформацію про те, що здобувач ліцензії (ліцензіат) не діє в інтересах таких осіб;

14) опис документів, що подаються для отримання ліцензії на започаткування провадження освітньої діяльності або розширення провадження освітньої діяльності, у двох примірниках (додаток 20 ЛУ).

ДОДАТОК Д
Зразок освітньої програми

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена рада Хмельницького
національного університету
протокол від ____ 20__ №__

Голова Вченої ради

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Вид освітньої програми

Назва освітньої програми

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

Шифр і назва

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Код і найменування

ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ

Назва

Освітня програма вводиться у дію
з ____ 20__ р.

Наказ від ____ 20__ №__

Ректор _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 20__

ВНЕСЕНО

Кафедра _____

Протокол від _____ 20 ____ № _____

Зав. кафедри _____
Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____

ПРОЄКТНА ГРУПА

Гарант (Керівник проєктної групи)

Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, вчений ступінь, звання _____

Е-mail гаранта _____

Члени проєктної групи:

Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, вчений ступінь, звання _____

Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, вчений ступінь, звання _____

Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, вчений ступінь, звання _____

ПОГОДЖЕНО:

<p>Вчена рада факультету _____</p> <p>Протокол від _____ 20 ____ № _____</p> <p>Голова вченої ради _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____</p>	<p>Навчально-методичний відділ</p> <p>Завідувач _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____</p> <p>Навчальний відділ</p> <p>Завідувач _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____</p> <p><i>(для третього (освітнього-наукового) рівня)</i></p> <p>Відділ аспірантури та докторантури</p> <p>Завідувач _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____</p> <p>Відділ забезпечення якості вищої освіти</p> <p>Завідувач _____ Підпис _____ Ім'я, ПРІЗВИЩЕ _____</p>
---	--

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

На цій сторінці зазначаються керівники підприємств / організацій / установ, що проводили попередню експертизу Освітньої програми чи готували рецензію на неї, та інші зацікавлені особи – стейкхолдери (органи студентського самоврядування Університету (факультету), працедавці, випускники тощо).
Наприклад:

Керівник*

Назва організації (підприємства)

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Голова студентської ради _____ факультету

Назва

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

(і таке інше ...)

Примітка. * Зазначається конкретна посада керівника, який підписує документ (напр., директор, головний інженер, завуч, завідувач кафедри тощо)

Профіль освітньої програми зі спеціальності

Код і найменування спеціальності

1 Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Хмельницький національний університет Факультет ... Кафедра ...
Ступінь вищої освіти	Ступінь вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» (вибрати необхідне): - Бакалавр; - Магістр; - Доктор філософії
Назва освітньої кваліфікації	Вказується повна назва кваліфікації мовою оригіналу, яка присуджуються здобувачу вищої освіти на основі успішного завершення освітньої програми (у стандарті вищої освіти (СВО) цій позиції відповідає назва освітньої кваліфікації). Освітня кваліфікація визначається згідно зі статтею 7 Закону України «Про вищу освіту» і складається з інформації про ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацією (за наявності). Наприклад: - Бакалавр з екології; - Магістр з технологій легкої промисловості за спеціалізацією Проектування взуття та галантерейних виробів; - Доктор філософії з соціальної роботи. Якщо за результатами успішного виконання освітньої програми (ОП) університет присвоює професійну кваліфікацію, то подається її назва та вказується процедура її присвоєння, зокрема, на які документи орієнтується проектна група для визначення компетентностей і результатів навчання, що відповідають цій професійній кваліфікації
Офіційна назва освітньої програми	При визначенні назви освітньої програми рекомендуємо керуватися листом МОНУ від 05.06.2018 №1/9-377. Наприклад: - Освітньо-наукова програма Комп'ютерна інженерія; - Освітньо-професійна програма Конструювання та технології швейних виробів
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний / спільний / подвійний (одиничний – типовий, найбільше поширений; спільний – у разі здобуття особою вищої освіти за узгодженими між закладами вищої освіти (ЗВО), у т. ч. іноземними, освітніми програмами; подвійний – у разі здобуття особою вищої освіти одночасно за двома спеціальностями (спеціалізаціями) (пункти 7, 8 статті 7 Закону України «Про вищу освіту»)). Обсяг ОП вказується у кредитах ЄКТС, термін навчання (у роках) напр.: для бакалавра обсяг ОПП – 240 кредитів ЄКТС, термін навчання – 4 роки*. (Термін навчання за освітньою програмою підготовки бакалавра за скороченим терміном залежить від кількості перезарахованих кредитів ЄКТС, встановлених СВО). для магістра: за ОПП – обсяг ОП – 90 кредитів ЄКТС; термін навчання – 1,5* роки за ОНП – обсяг ОП – 120 кредитів ЄКТС термін навчання – 2* роки; для доктора філософії: за ОНП – освітня складова освітньої програми – 30–60 кредитів ЄКТС, термін навчання – 4 роки. Примітка. * Фактичний термін навчання у роках і місяцях встановлюється наказами (листами) МОНУ

Наявність акредитації	<p>Подається інформація про акредитацію ОП, у якій зазначається:</p> <ul style="list-style-type: none"> - назва організації, яка проводила акредитацію ОП; - країна, де ця організація розташована; - період акредитації <p><i>Наприклад:</i> Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (назву слід взяти із сертифіката про акредитацію), Україна 2018 рік, термін дії сертифікату (серія, номер, дата) – п'ять років Якщо ж ОП акредитується вперше – зазначити «Первинна акредитація планується у _____ році»</p>
Цикл/рівень	<p><i>Наприклад:</i></p> <p><u>для бакалавра</u> (рівні НРК згідно з постановою КМУ від 25.06.2020 № 519): НРК – 6 рівень; FQ-EHEA – перший цикл; EQF LLL – 6 рівень;</p> <p><u>для магістра:</u> НРК – 7 рівень; FQ-EHEA – другий цикл; EQF LLL – 7 рівень;</p> <p><u>для доктора філософії:</u> НРК – 8 рівень; FQ-EHEA – третій цикл; EQF LLL – 8 рівень (вказуються рівні за НРК та європейськими метарамками)</p>
Передумови	<p>Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказуються обмеження щодо навчання на цій освітній програмі.</p> <p>Вибрати необхідне із варіантів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>для бакалавра</u> – Наявність повної загальної середньої освіти; - <u>для магістра</u> – Наявність ступеня вищої освіти бакалавра; - <u>для доктора філософії</u> – Наявність ступеня вищої освіти магістра
Мова(и) викладання	Українська (може зазначатися й інша мова за умови її використання)
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати період акредитації ОП. Наприклад, для бакалаврату – 4 роки (при первинній акредитації, в інших випадках – відповідно до сертифікату, але не рідше одного разу на п'ять років)
Інтернет адреса постійного розміщення освітньої програми	вебсайт Університету (https://khmnu.edu.ua/op/): розділ «Нормативні документи», рубрика «Освітні програми»
2 Мета освітньої програми	
<p>Чітке та коротке формулювання (в одному–двох реченнях).</p> <p>Потрібну інформацію можна взяти із СВО у розділі «Опис предметної області. Цілі навчання».</p> <p><i>Наприклад,</i> Формування загальних та фахових компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності у сфері (вказати сферу професійної діяльності) з використанням сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій (тощо)</p>	
3 Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Ці позиції зазначаються відповідно до стандарту вищої освіти спеціальності (об'єкт вивчення та діяльності, теоретичний зміст предметної області), Переліку галузей знань та спеціальностей – Перелік-2015 (зі змінами).

Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма (для бакалавра та магістра); Освітньо-наукова програма (для магістра і доктора філософії); Відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО) освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти ОП
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна / спеціальна освіта в галузі / предметній області / спеціальності. (Як правило, освітні програми в Університеті є спеціальними, тому слід, наприклад, писати: Спеціальна освіта в галузі міжнародних відносин за спеціальністю міжнародні економічні відносини). Ключові слова. (скористатися СВО, розділ «Опис предметної області»)
Особливості програми	<i>Наприклад:</i> обов'язковий семестр міжнародної мобільності; вимагає спеціальної педагогічної практики; реалізується англійською мовою. Також можуть вказуватися узгодженість ОП із програмами інших країн, зокрема подвійний чи спільний диплом, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії. Обґрунтовуються особливості та <i>унікальність</i> освітньої програми
4 Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються професійні назви робіт (за Національним класифікатором професій ДК 003:2010) для відповідного освітнього рівня. Можливості професійної сертифікації (якщо таке передбачається)
Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні (взяти із СВО. Загальна інформація. Академічні права випускників). <i>Наприклад:</i> для бакалавра – можливість навчання за програмою другого (магістерського) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти; для магістра – можливість навчання за програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти;
5 Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Коротко до трьох рядків (описуються основні підходи, методи та технології) (при висвітленні цього пункту рекомендуємо скористатися Положенням про організацію освітнього процесу у ХНУ, розміщеного на сайті університету (розд. «Нормативні документи»))
Оцінювання	<i>Наприклад:</i> усні та письмові екзамени, заліки, захисти практики, курсових проектів (робіт), презентації, есе, перегляд, тощо (при висвітленні цього пункту рекомендуємо скористатися Положенням про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ, розміщеного на сайті університету (розд. «Нормативні документи»))
6 Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Формулювання необхідно взяти із розділу IV СВО. За необхідності конкретизувати в контексті особливостей ОП (спеціалізації)
Загальні компетентності (ЗК)	Виділяються: - компетентності, визначені <i>стандартом вищої освіти</i> спеціальності; - компетентності, визначені <i>кафедрою</i> (проектною групою), в контексті освітньої програми (спеціалізації). Рекомендується за необхідності при формуванні цього розділу ОП вибирати додаткові до визначених стандартом компетентності із переліку загальних компетентностей проекту Тюнінг.

	При формуванні загальних та спеціальних компетентностей ОП слід звернути увагу на 3-й абзац розділу III «Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти», у якому зазначається, що: « Мінімум 50 % (в різних СВО ця цифра може бути іншою) обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим стандартом». Це означає, що при формуванні ОП цей мінімум має бути забезпечений обов'язково , оскільки дотримання цього пункту є підставою для присвоєння особі освітньої кваліфікації зі спеціальності
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	Аналогічно формуються спеціальні компетенції: - компетентності, визначені стандартом спеціальності (обов'язковий мінімум, встановлений СВО); - компетентності, визначені кафедрою (не більше 3-х для спеціалізації). Якщо ОП передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації окремо
7 Програмні результати навчання	
Виділяються: - результати навчання, що визначають нормативний зміст освіти – обов'язковий мінімум, встановлений стандартом вищої освіти. - результати навчання, внесені до ОП кафедрою (не більше п'яти для спеціалізації). Разом – це програмні результати навчання (ПРН), засвоєння яких є обов'язковим для здобувача вищої освіти. Програмні результати навчання за формою і змістом мають повністю відповідати стандарту . ПРН мають бути сформульовані в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума).	
8 Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Цей пункт заповнюється відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (постанова КМУ від 30.12.2015 № 1187 у редакції постанови КМУ від 10.05.2018 № 347)	
Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців та провідних фахівців виробничої сфери
Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу за ОП
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу
9 Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про програми подвійного / спільного диплома тощо. <i>Наприклад:</i> На основі двосторонніх договорів між Хмельницьким національним університетом та закладами вищої освіти України ...
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про програми подвійного / спільного диплома із зарубіжними країнами (Можливі варіанти міжнародної академічної мобільності детальніше викладені у Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ХНУ(вебсайт Університету (https://khmnu.edu.ua/): розділ «Нормативні документи», рубрика – « <u>Положення</u> », сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян. Напр. За умови вивчення на достатньому рівні курсу української мови

II Перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонентів освітньої програми (на прикладі освітньої програми підготовки бакалавра)

Шифр КОП	Компоненти освітньої програми (КОП) (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю	Семестр
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ (50 – 75 % ОП або 120¹–180 кр. ЄКТС)				
Загальна підготовка (ОЗП) (розраховується від загального обсягу кредитів ОП 20–35 % або 48–84 кр. ЄКТС)				
ОЗП.01 ...	Дисципліни гуманітарного спрямування (напр., філософія, психологія, політекономія, іноземна мова, громадянське суспільство, правознавство тощо) (рекомендований обсяг 5–10 %)	12-24		
ОЗП.04 ...	Дисципліни природничо-наукового спрямування (напр., хімія, фізика, вища математика, механіка, основи педагогіки, основи психології, безпека життєдіяльності, основи наукових досліджень тощо) (рекомендований обсяг 10–15 %)	24-36		
ОЗП.09 ...	Професійно-орієнтовані дисципліни (напр., високомолекулярні сполуки, термодинаміка, нарисна геометрія, деталі машин, теорія імовірностей, основи медичних знань тощо) (рекомендований обсяг 5–10 %)	12-24		
Професійна підготовка (ОПП) (розраховується від загального обсягу кредитів ОП 30–40 % або 72–96 кр. ЄКТС)				
ОПП.01 ...	Дисципліни професійної підготовки за спеціальністю	72-96		
ОПП ...	Практична підготовка ²			
ОПП ...	Кваліфікаційна робота			
-	Атестаційний іспит ³		-	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів				
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ⁴ (25*–50 % або 60–120 кр. ЄКТС)				
	Загальний обсяг вибіркового дисциплін загальної та професійної підготовки у розрізі семестрів (представлені на вебсайті університету у Каталозі вибіркового дисциплін на сторінці «Навчання») (https://isu1.khmn.edu.ua/isu/pub/students/selsubjects.php)	60-120		
Загальний обсяг вибіркового компонентів				
Загальний обсяг Освітньої програми				

¹Мінімальний обов'язковий обсяг освітньої програми береться зі Стандарту (п. III, абзац 3);

²Цей вид навчальної роботи може передбачатися як в обов'язковій, так і у вибірковій частині;

³Цьому виду підсумкового контролю шифр КОП не присвоюється, кредити ЄКТС не призначаються;

⁴Згідно із Законом України “Про вищу освіту” (ст. 62, ч. 1, п. 15) здобувачі вищої освіти мають право на вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менше як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для певного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти та спеціальностей, за погодженням із деканом (завідувачем кафедри) відповідного факультету. При формуванні Індивідуального навчального плану здобувачі вищої освіти вибирають дисципліни із загальноуніверситетського Каталогу в **обсязі**, встановленому навчальним планом на кожний семестр / навчальний рік.

2.2 Структурно-логічна схема освітньої програми

Структурно-логічна схема підготовки визначає процес реалізації освітньої програми, тобто короткий опис логічної послідовності **вивчення** компонентів освітньої програми впродовж усього періоду її реалізації. Структурно-логічну схему рекомендується представляти у вигляді графа.

III Форми атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про форми та види підсумкової атестації. Ця інформація має повністю відповідати СВО (VI розділ. Форми атестації здобувачів вищої освіти). Крім цього проєктна група на основі аналізу змісту виробничих функцій та типових задач діяльності має встановити *вид* кваліфікаційної роботи – дипломна робота чи дипломний проєкт (з урахуванням освітнього рівня). У разі встановлення стандартом (освітньою програмою) підсумкового контрольного заходу у формі атестаційного іспиту, який не є освітнім компонентом, що забезпечує результати навчання, йому не присвоюється шифр освітнього компонента і не призначаються кредити ЄКТС. Відтак, він не позначається у «Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» та «Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми».

Тут же зазначається, які документи отримає випускник за умови успішної реалізації освітньої програми і проходження ним підсумкової атестації. Невід'ємною частиною диплома бакалавра / магістра / доктора філософії (освітня складова ОНП) є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене навчання (п. 5 статті 7 ЗУ «Про вищу освіту»).

Наприклад:

Атестація випускників освітньої програми спеціальності 182 «Технології легкої промисловості» здійснюється у формі публічного захисту дипломного проєкту та завершується видачею диплома встановленого зразка про присудження особі ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації «Магістр з технологій легкої промисловості за спеціалізацією Проєктування взуття і галантерейних виробів».

Атестація здійснюється відкрито і публічно. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату та має бути оприлюднена на офіційному сайті (репозитарії) університету.

IV Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) в університеті відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG), статті 16 чинного Закону України «Про вищу освіту» (зі змінами). Система внутрішнього забезпечення якості функціонує в Університеті на п'яти організаційних рівнях відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників університету та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;

- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками університету та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

На завершальному етапі проектування освітньої програми проектна група із залученням провідних фахівців із групи забезпечення реалізації освітньої програми формують матрицю відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми (розділ V) і матрицю забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами (навчальними дисциплінами) – розділ VI. При формуванні зазначених матриць рекомендуємо скористатися інформацією, наведеною у додатку Д.

V Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОЗП01*	ОЗП02	ОЗП _n	ОПП01	...	ОПП05	...	ОПП _n
ЗК01										
ЗК02										
ЗК03										
...										
ЗК _i										
ФК01										
ФК02										
ФК03										
...										
ФК _к										

VI Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОЗП01*	ОЗП02	ОЗП _n	ОПП01	...	ОПП05	...	ОПП _n
ПРН01										
ПРН02										
ПРН03										
ПРН04										
...										
ПРН16										
ПРН17										
...										
ПРН22										
ПРН _к										

Примітка: * Позначення (шифр) освітніх компонентів в освітній програмі та у навчальних планах має бути однаковим. Для зручності зазначені таблиці рекомендується оформляти в альбомному форматі.

Використані джерела (до освітньої програми)

1 Закон України “Про освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

2 Закон “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3 Національна рамка кваліфікацій (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-%D0%BF#Text>

4 Стандарт вищої освіти України зі спеціальності _____, затверджений наказом МОНУ від _____ 20__ № _____.

6 Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Наказ МОНУ від 01.06.2016 № 600 (у редакції наказу МОНУ від 30.04.2020 № 584).

7 Лист МОНУ від 05.06.2018 № 1/9-377 «Щодо надання роз’яснень стосовно освітніх програм».

8 Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності. Постанова КМУ від 30 грудня 2015 № 1187 (в редакції постанови КМУ від 24.03.2021 № 365).

9 Лист МОНУ від 28.04.2017 № 1/9-239 «Зразок освітньо-професійної програми для першого та другого рівнів вищої освіти».

ДОДАТОК Е1
Зразок опису обов'язкової навчальної дисципліни

ОСНОВИ ПРОЄКТУВАННЯ ВИРОБІВ

Тип (статус) дисципліни	Обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Мова викладання	Українська
Семестр	Третій-шостий
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	20,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна/заочна/дистанційна

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент має: досконало володіти професійною термінологією та основними поняттями з дизайну та конструювання виробів із шкіри, методами опису, ідентифікації та їх класифікації; виконувати антропометричні та біомеханічні дослідження кінцівок; визначати раціональні форморозміри деталей виробів та конструкції швів для їх з'єднання; виконувати інженерні розрахунки відповідно до нормативних документів; підбирати пакети деталей взуття для забезпечення його комфортності; формувати структуру асортименту виробів у відповідності до їх цільового призначення з урахуванням різноманітності матеріалів, напрямку моди та креативних проектних рішень; використовувати інформаційно-комп'ютерні технології, програмне забезпечення та творчий підхід для вирішення конструкторсько-технологічних завдань; знаходити раціональні і ефективні конструктивні рішення при проектуванні виробів на основі фундаментальних і спеціальних знань, розраховувати техніко-економічні показники спроектованого виробу; набути практичних навичок з проектування взуття різного асортименту.

Зміст навчальної дисципліни. Анатомія і фізіологія верхніх та нижніх кінцівок людини, особливості їх роботи (біомеханіка) та антропометрія. Основні закономірності в розмірах стоп та їх типологія, розмірно-повнотний асортимент взуття. Характеристика конструкцій взуття в їх історичному розвитку. Конструктивна характеристика сучасних виробів зі шкіри: класифікація виробів, деталі виробів та їх робота, способи з'єднання деталей. Гігієнічні і фізичні властивості виробів. Техніко-економічна характеристика виробів і чинники, що на них впливають. Проектування виробів зі шкіри за типовими методиками у т.ч. з використанням САПР. Серійне градирування шаблонів деталей взуття.

Пререквізити – вища та прикладна математика, інженерна та комп'ютерна графіка, інформатика, прикладна механіка (модуль «Опір матеріалів»), рисунок і основи композиції.

Кореквізити – матеріалознавство, основи технології виробів (модуль «Проектування технологічних процесів»), проектування технологічної оснастки, проектування підприємств, кваліфікаційна робота.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 88 год., лабораторні заняття – 175 год., курсове проектування 60 год., самостійна робота – 277 год., разом – 600 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); лабораторні заняття (з використанням методів комп'ютерного моделювання, тренінгів, майстер-класів, практикумів), самостійна робота (індивідуальні завдання; курсове проектування).

Форми оцінювання результатів навчання: захист лабораторних робіт; портфоліо лабораторних робіт; презентація результатів виконання індивідуальних завдань; письмове опитування (тестування), захист курсового проекту.

Вид семестрового контролю: іспит – 3, 4, 6 семестри, залік – 5 семестр, курсовий проект – 6 семестр.

Навчальні ресурси:

- 1 Коляденко Г.І. Анатомія людини : підручник / Г.І. Коляденко. – 6-те вид. – К. : Либідь, 2014. – 384 с.
- 2 Бегняк В.І. Основи конструювання і проектування виробів із шкіри : навч. посібник / В.І. Бегняк. – Хмельницький : ТУП, 2022. – 259 с.
- 3 Практикум з конструювання і проектування взуття : навч. посібник / за заг. ред. В.І. Бегняк. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 251 с.
- 4 Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу : <https://khmnu.edu.ua/>.
- 5 Модуль для дистанційного навчання. Доступ до ресурсу : <https://de.khnu.km.ua/p.aspx>.
- 6 Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/plage_lib.php.

Викладачі: кандидат технічних наук, професор Домбровський А.Б.,
кандидат технічних наук, доцент Михайловська О.А.

ДОДАТОК Е2
Зразок опису **вибіркової** навчальної дисципліни

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тип (статус) дисципліни	Вибіркова загальної підготовки
Освітній рівень	Перший (<i>бакалаврський</i>)
Мова викладання	Українська
Семестр	–
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна/заочна/дистанційна

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: *демонструвати* здатність до абстрактного мислення; *застосовувати* аналіз і синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем та соціально відповідальної поведінки їх суб'єктів; *володіти* основами аналізу процесів реалізації економічної політики держави та функціонування світового господарства на рівні базових категорій; *пояснювати* механізм дії економічних законів; *розраховувати* основні показники економічного розвитку; *аналізувати* динамічні зміни інфляції, безробіття, циклічності; *характеризувати* події економічного життя держави і давати їм соціально-економічну оцінку.

Зміст навчальної дисципліни. Економічні категорії та економічні закони. Економічна система громадянського суспільства. Форми організації суспільного виробництва. Відносини власності. Гроші і грошова система. Капітал і наймана праця. Ринкова економіка. Підприємство та підприємництво. Витрати виробництва, прибуток. Галузеві особливості виробництва. Доходи, їх джерела та розподіл. Зайнятість, соціальна політика та соціальна відповідальність. Держава, її економічні функції. Суспільне відтворення та економічні цикли. Господарський механізм в системі суспільного відтворення. Світове господарство та глобальні проблеми сучасності.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 36 год., практичні заняття – 18 год., самостійна робота – 66 год., разом – 120 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням наочних методів (слайдів), пояснення, бесіди); практичні заняття (з використанням ситуаційних вправ, дискусій), самостійна робота (індивідуальне завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, презентація результатів виконання індивідуального завдання; письмове опитування (тестування).

Вид семестрового контролю залік

Навчальні ресурси:

- 1 Економічна теорія: Політекономія : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання-Прес, 2007. – 615с.
- 2 Економічна теорія : підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
- 3 Економічна теорія: Навч. посібник / За ред. С.І. Архієреєва. - Харків: НТУ «ХПІ», 2020. – 230 с.
- 4 Модульне середовище. Режим доступу : <https://msn.khnu.km.ua/>.
- 5 Модуль для дистанційного навчання. Режим доступу : <https://de.khnu.km.ua/p.aspx> .
- 6 Електронна бібліотека. Режим доступу : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/plage_lib.php .

Викладачі: кандидат економічних наук, доцент Мейш А. В., кандидат економічних наук, доцент Бушовська Л. Б., кандидат економічних наук, доцент Поплавська О.В.

ДОДАТОК Ж

Перелік навчальних дисциплін, що пропонуються кафедрою

Назва кафедри

для вільного вибору здобувачам вищої освіти*
рівня вищої освіти

№ п/п	Назва дисципліни	Обсяг, кр. ЄКТС	Вид контролю	Семестр	Викладачі
Дисципліни загальної підготовки (ВЗП)					
1					
2					
...					
Дисципліни спеціальної (фахової, предметної) підготовки (ВПП)					
1					
2					
3					
...					

Примітка. *Перелік вибірових навчальних дисциплін для вільного вибору здобувачів вищої освіти має періодично доповнюватися і змінюватися кафедрою, про що слід своєчасно інформувати навчальний відділ університету для внесення змін до загальноуніверситетського Каталогу (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): рубрика «Навчання», сторінка Каталог вибірових дисциплін, <https://khmnu.edu.ua/katalog-vybirkovyh-dyscyplin/>).

Будь-яка кафедра може запропонувати свої навчальні дисципліни із обов'язкового переліку для вибору здобувачам вищої освіти, які навчаються за іншими освітніми програмами та іншими рівнями вищої освіти. Для цього в Описі слід змінити статус дисципліни на «вибіркову», встановити загальний обсяг дисципліни – 4 кр. ЄКТС, узагальнити результати навчання, які може надати запропонована дисципліна і подати свої пропозиції до навчального відділу для включення цих дисциплін до Каталогу вибірових дисциплін Університету.

ДОДАТОК И

Механізм визначення компонентів (дисциплін) освітньої програми (фрагмент)

Стандарт вищої освіти		Назва дисципліни	Результати навчання на рівні дисципліни
Компетентність	Результат навчання		
Здатність до усної та письмової професійної комунікації рідною та іноземною мовами	<p>1) Демонструвати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами та належне використання професійної термінології</p> <p>2) Формувати фахові тексти, робити презентації та повідомлення для професійної аудиторії державною та іноземною мовами</p>	Культура професійного мовлення та спілкування	<ul style="list-style-type: none"> - Застосовувати норми сучасної української літературної мови у практиці мовленнєвої діяльності; - дотримуватися норм культури усного і писемного мовлення; - володіти науковим стилем втілення наукової інформації; - дотримуватися чинних стандартів при оформленні результатів наукових студій; - використовувати правила ділової етики на вербальному та невербальному рівнях; - володіти сучасними технологіями професійного спілкування.
		Іноземна мова (на вибір: англійська, німецька, французька)	<ul style="list-style-type: none"> - Читати, перекладати та переказувати текст загальнонаукового чи побутового спрямування; - продемонструвати навички самоорганізації, самостійної обробки інформації, бути готовим до міжкультурного діалогу з представниками інших культур; - орієнтуватися в сучасному іншомовному інформаційному потоці з метою отримання нової інформації; - реферувати загальнонаукові тексти іноземною мовою
		Ділова іноземна мова (на вибір)	<ul style="list-style-type: none"> - володіти запасом фахової термінології (не менше 1500 лексичних одиниць); - сприймати на слух інформацію побутового та професійного характеру; - спілкуватися на професійно орієнтовані теми; - орієнтуватися у сучасному іншомовному інформаційному потоці з метою поглиблення фахових знань та отримання нової інформації; - реферувати тексти науково-технічного характеру іноземною мовою та формулювати власну думку щодо прочитаного; - розробляти фахову документацію; - логічно та послідовно викладати думки та міркування під час написання особистих і ділових листів
Здатність до ефективного вирішення завдань професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності у професійній діяльності.	Вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності у професійній діяльності.	Безпека життєдіяльності (модулі: безпека життєдіяльності, основи охорони праці, цивільний захист)	<ul style="list-style-type: none"> - впроваджувати систему забезпечення нормативних актів з безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту; - застосувати методи виявлення потенційних виробничих і невиробничих небезпек та шкідливостей; - назвати правила проведення та порядок розслідування виробничих нещасних випадків; - надати першу медичну допомогу потерпілим, використовуючи різні методи; - вибрати засоби захисту населення від вражаючих факторів та збереження життя, здоров'я і працездатності у професійній діяльності.
...

Дані цієї таблиці можуть бути повністю використані при формуванні додатка 2 (Пояснювальна записка до навчального плану) ліцензійної чи акредитаційної справи.

